

FIȘA DISCIPLINEI

1. Date despre program

1.1 Instituția de învățământ superior	Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași
1.2 Facultatea	Facultatea de Istorie
1.3 Departamentul	DEPARTAMENTUL DE ISTORIE
1.4 Domeniul de studii	Istorie
1.5 Ciclul de studii	Licență
1.6 Programul de studii / Calificarea	Istorie

2. Date despre disciplină

2.1 Denumirea disciplinei	Curs și seminar special de istorie medievală universală						
2.2 Titularul activităților de curs	Prof. Dr. ALEXANDRU FLORIN PLATON						
2.3 Titularul activităților de seminar	Prof. Dr. ALEXANDRU FLORIN PLATON						
2.4 An de studiu	III	2.5 Semestrul	V	2.6 Tip de evaluare*	C	2.7 Regimul disciplinei**	Op

*E – Examen / C – Colocviu / V – Verificare

**OB – Obligatoriu / OP – Opțional / F – Facultativ

3. Timpul total estimat (ore pe semestru și activități didactice)

3.1 Număr de ore pe săptămână	4	3.2 curs	2	3.3 seminar/laborator	2
3.4 Total ore din planul de învățământ	56	3.5 curs	28	3.6 seminar/laborator	28
Distribuția fondului de timp					ore
Studiu după manual, suport de curs, bibliografie și altele					15
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					12
Pregătire seminare/laboratoare, teme, referate, portofolii și eseuri					12
Tutoriat					1
Examinări					3
Alte activități					1
3.7 Total ore studiu individual*					44
3.8 Total ore pe semestru					100
3.9 Numărul de credite					4

4. Precondiții - De curriculum (dacă este cazul)

Cursul general Europa medievală (sec. X/XI-XVI). Societate, instituții, mentalități colective.

5. Condiții (dacă este cazul)

5.1 De desfășurare a cursului	
5.2 De desfășurare a seminarului/ laboratorului	

6. Obiective

Intitulația cursului special este „A vedea fața, a vedea sufletul”. Corpul și tehnica (arta) fiziognomonică în Antichitate, Evul Mediu și la începuturile modernității. Cursul constituie o introducere în tehnica sau arta (technè) complexă și foarte veche a descifrării caracterului ființei umane pe baza trăsăturilor feței și ale corpului. Reflectînd concepția integratoare despre lume și om, tipică Antichității și Evului Mediu, fiziognomonica a supraviețuit, rezidual, pînă astăzi, impregnînd diverse teorii și concepții, deopotrivă savante și populare. Cursul urmărește originile și evoluția acestei arte (tehnici) în avatarurile sale diverse, arătînd cum a influențat ea, de-a lungul timpului pînă astăzi, diferitele concepții despre ființa umană și semnificația acestora.

7. Competențe/Rezultate ale învățării

- Regăsirea informației despre trecutul istoric.
- Stabilirea faptelor istorice pe baza informațiilor din izvoare și din afara izvoarelor.
- Prezentarea orală și scrisă, în limba programului de studii și într-o limbă de circulație internațională, a cunoștințelor de specialitate.
- Prezentarea orală (cu suport tehnic vizual) și scrisă a unui fapt istoric oarecare, în condiții prestabilite.
- Îndeplinirea la termen, riguroasă și responsabilă, în condiții de eficiență și eficacitate, a sarcinilor profesionale, cu respectarea principiilor eticii activității științifice, aplicarea riguroasă a regulilor de citare și respingerea plagiatului.

8. Conținut

8.1 Curs	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
Fiziognomonica: etimologie, definiție, apariție, principii, metode. Surse principale (considerații introductive). Concepția lui Platon despre originea și alcătuirea ființei umane.	Prelegerea și conversația	
Teoria lui Platon despre suflet și corp. Aristotel, „Despre suflet” (De anima); textul fondator al tehnicii (artei) fiziognomonice antice și medievale. Elemente de fiziognomonie în opera lui Aristotel. Tradiția fiziognomonică postaristotelică: Pseudo-Aristotel, Physiognomonika (sec. IV-III î. Hr.) și tratatul de fiziognomonie al lui Marcus Antonius Polemon (88-145 d. Hr.).	Prelegerea și conversația	
Fiziognomonie și medicină în Antichitate și Evul Mediu. Teoria hipocratică a umorilor. Galenus din Pergam și teoria temperamentelor..	Prelegerea și conversația	
Trupul și sufletul. O introducere în antropologia creștină. Creștinismul și fiziognomonica.	Prelegerea și conversația	
Fiziognomonie și medicină în cultura islamică: contribuția arabilor la teoria fiziognomonică. „Tetrabiblos” (Ptolemeu din Alexandria) ca sursă principală.	Prelegerea și conversația	
Tratate celebre de fiziognomonie (I) Pseudo-Aristotel, „Secretul secretelor” (Secretum secretorum)	Prelegerea și conversația	
Tratate celebre de fiziognomonie (II): Michael Scotus, „Liber phisionomie” (sec. XIII); Albertus Magnus, „De animalibus” (sec. XIII); Giovan’ Battista (Giambattista) della Porta „De Humanæ Physiognomia” (Della Fisionomia dell’uomo) (1586).	Prelegerea și conversația	
Fiziognomonica la începuturile modernității: Johann Caspar Lavater (1741-1801)	Prelegerea și conversația	

8.1 Curs	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
Fiziognomonica ca stigmat în Evul Mediu și epoca modernă: fața și corpul evreului.	Prelegerea și conversația	
Expresii ale fiziognomoniei în cultura (populară) românească premodernă (sec. XVIII): calendarele astrologice și trepetnicele.	Prelegerea și conversația	
Regimurile totalitare (nazist, comunist), corpul și fiziognomonica. Politicile eugenice. Concluzii.	Prelegerea și conversația	

Bibliografie

IZVOARE

ANONYME LATIN [INCERTI AUCTORIS], *Traité de physiognomonie*. Texte établi, traduit et commenté par Jacques André, Paris, Les Belles Lettres, 1981.

ARISTOTELES, *Despre suflet*. Ediție de Alexander Baumgarten, București, Ed. Univers Enciclopedic Gold, 2013 (v. și ediția lui N. I. Ștefănescu, Alexandru Boboc, București, Ed. Științifică, 1969).

PSEUDO-ARISTOTEL, *Secretul secretelor*. Ediție bilingvă. Text latin emendat, traducere, notă introductivă, note și postfață de Luciana Cioca, Iași, Ed. Polirom, 2017.

(PSEUDO-)ARISTOTLE, *Physiognomics* în idem, *Minor works*. With an English translation by W. S. Hett, Harvard University Press, 1960.

DELLA PORTA, GIOVAN' BATTISTA (GIAMBATTISTA), *Della Fisionomia dell'huomo Libri Sei*, Venezia, 1644.

DU MOULIN, ANTOINE, *Physionomie naturelle*, Lyon, 1550.

ISIDOR DE SEVILLA, *Etimologii*, XI-XII. Ediție bilingvă, îngrijită, traducere din limba latină, studiu introductiv, cronologie și note de Anca Crivăț, Iași, Ed. Polirom, 2014.

LAVATER, Jean Gaspard [Johann Caspar], *L'art de connaître les hommes par la physionomie*, Paris, 1820.

Idem, *Essai sur la Physiognomie destiné à faire connoître l'homme et à le faire aimer*, La Haye ; s. a.

MOURAD, Youssef, *La physiognomonie arabe et le „Kitab al-Firasa” de Fakhr al-Din al-Razi*, Paris, Librairie Orientaliste Paul Geuthner, 1939.

PLATON, Timaios în idem, *Opere complete*, IV. Ediție îngrijită de Petru Creția, Constantin Noica și Cătălin Partenie, București, Humanitas, 2004, p. 274374.

SCOTUS, MICHAEL, *Liber physionomiae*, s. I., s. a.

Scriptores Physiognomici Greci et Latini, vol. I-II. Edidit Richard Foerster, Bibliotheca Scriptorum Garecorum et Romanorum Teubneriana, Lipsiae, In aedibus B. G. Teubneri, 1893.

SWAIN, Simon (editor), *Seeing the Face, Seeing the Soul*. Polemon's „Physiognomy” from Classical Antiquity to Medieval Islam, Oxford University Press, 2007.

LITERATURĂ SECUNDARĂ

Sociologia și antropologia corpului

BĂRBULESCU, Constantin, *Imaginarul corpului uman între cultura țărănească și cultura savantă (secolele XIX-XX)*, București, Editura Paideia, 2005.

COAKLEY, Sarah (editor), *Religia și trupul*. Traducere de Dan Șerban Sava, București, Editura Univers, 2003. 4

CORBIN, Alain, COURTINE, Jean-Jacques, VIGARELLO, Georges (coord.), *Istoria corpului I. De la Renaștere la Secolul Luminilor*. Volum coordonat de Georges Vigarello ; II. *De la Revoluția Franceză la Primul Război Mondial*; III. *Mutațiile privirii. Secolul XX*.

Traducere din limba franceză de Simona Manolache, Gina Puică, Mihaela Arnat, Muguraș Constantinescu, Camelia Biholaru, Cristina Drahta, Giuliano Sfichi, București, Grupul Editorial Art, 2008-2009.

CHABEL, Malek, *Le corps en Islam*, Paris, P. U. F., 1984.

DOUGLAS, Mary, *Natural symbols. Explorations in cosmology*, London, Barrie & Rockliff, 1970.

DOUGLAS, Mary, *Purity and Danger. An Analysis of Concept of Pollution and Taboo*, Routledge, London and New York, 20089 .

LE BRETON, David, *Antropologia corpului și modernitatea*. Traducere de Doina Lică, Timișoara, Editura Amarcord, 2002.

LE BRETON, David, *La sociologie du corps*, Paris, P. U. F., 2004 5 (coll. „Que sais-je?”).

LORENZ, Maren, *Leibhaftige Vergangenheit. Einführung in die Körpergeschichte*, Ed. Diskord, Tübingen, 2000.

ORDIONI, Natacha, *Corps et société*, Paris, Ellipses, 2007.

PLATON, Alexandru-Florin, *Între „natură” și „cultură”*. Repere contemporane în socioantropologia corpului în vol. In media res. Studii de istorie culturală. Volum editat de Andi Mihalache și Adrian Cioflâncă, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2007, p. 11-21.

PLATON, Alexandru-Florin, *„Corpul politic” în cultura europeană*. Din Evul Mediu pînă în epoca modernă, Iași, Ed. Polirom, 2017.

Studii despre fiziognomonica antică și medievală

AGRIMI, Jole, *Fisiognomonica e „Scolastica”, „Micrologus”*. Natura, scienze e società medievali. *Nature, Science and Medieval Societies*, I, 1993, p. 235-273.

ARATA, Luigi, *I due trattati di „Physiognomica” attribuiti ad Aristotele*, „Rivista di cultura classica e medioevale”, Vol. 51, No. 1 (Gennaio-Giugno 2009), p. 11-37.

EVANS, Elisabeth C., *The Study of Physiognomy in the Second Century A.D.*, „Transactions and Proceedings of the American Philological Association”, Vol. 72 (1941), p. 96-108.

Idem, *Galen the Physician as Physiognomist*, „Transactions and Proceedings of the American Philological Association”, Vol. 76 (1945), p. 287-298.

JACQUART, Danielle, *La physiognomonie à l'époque de de Frédéric II : le traité de Michel Scot*, „Micrologus”. Natura, scienze e società

medievali. Nature, Science and Medieval Societies, II, 1994, p. 19-39.

KLEMM, Matthew, ROBERT, Aurélien, Les complexions vertueuses: la physiologie des vertus dans l'anthropologie médicale de Pietro d'Abano, „Médiévales”, n. 63/2012, p.59-74. 5

MACDONALD, Katherine, Humanistic Self-Representation in Giovan Battista Della Porta's „Della Fisionomia Dell'Uomo”: Antecedents and Innovations, „The Sixteenth Century Journal”. The Journal of Early Modern Studies, vol. 36, n. 2 (2005), p. 397-414.

MACLEAN, Ian, The Logic of Physiognomony in the Late Renaissance, „Early Science and Medecine”, 16 (2011), p. 275-295.

8.2 Seminar / Laborator	Metode de predare	Observații (ore și referințe bibliografice)
Fiziognomonie: etimologie, definiție, apariție, principii, metode. Surse principale (considerații introductive). Concepția lui Platon despre originea și alcătuirea ființei umane.	conversația	
Teoria lui Platon despre suflet și corp. Aristotel, „Despre suflet” (De anima): textul fondator al tehnicii (artei) fiziognomonice antice și medievale. Elemente de fiziognomonie în opera lui Aristotel. Tradiția fiziognomonică postaristotelică: Pseudo-Aristotel, Physiognomonika (sec. IV-III î. Hr.) și tratatul de fiziognomonie al lui Marcus Antonius Polemon (88-145 d. Hr.).	conversația	
Fiziognomonie și medicină în Antichitate și Evul Mediu. Teoria hipocratică a umorilor. Galenus din Pergam și teoria temperamentelor..	conversația	
Trupul și sufletul. O introducere în antropologia creștină. Creștinismul și fiziognomonie.	conversația	
Fiziognomonie și medicină în cultura islamică: contribuția arabilor la teoria fiziognomonică. „Tetrabiblos” (Ptolemeu din Alexandria) ca sursă principală.	conversația	
Tratate celebre de fiziognomonie (I) Pseudo-Aristotel, „Secretul secretelor” (Secretum secretorum)	conversația	
Tratate celebre de fiziognomonie (II): Michael Scotus, „Liber phisionomie” (sec. XIII); Albertus Magnus, „De animalibus” (sec. XIII); Giovan' Battista (Giambattista) della Porta „De Humanae Physiognomia” (Della Fisionomia dell'huomo) (1586).	conversația	
Fiziognomonie la începuturile modernității: Johann Caspar Lavater (1741-1801)	conversația	
Fiziognomonie ca stigmat în Evul Mediu și epoca modernă: fața și corpul evreului.	conversația	
Expresii ale fiziognomiei în cultura (populară) românească premodernă (sec. XVIII): calendarele astrologice și trepetnicele.	conversația	
Regimurile totalitare (nazist, comunist), corpul și fiziognomonie. Politicile eugenice. Concluzii.	conversația	

Bibliografie

IZVOARE

ANONYME LATIN [INCERTI AUCTORIS], Traité de physiognomonie. Texte établi, traduit et commenté par Jacques André, Paris, Les Belles Lettres, 1981.

ARISTOTELES, Despre suflet. Ediție de Alexander Baumgarten, București, Ed. Univers Enciclopedic Gold, 2013 (v. și ediția lui N. I. Ștefănescu, Alexandru Boboc, București, Ed. Științifică, 1969).

PSEUDO-ARISTOTEL, Secretul secretelor. Ediție bilingvă. Text latin emendat, traducere, notă introductivă, note și postfață de Luciana Cioca, Iași, Ed. Polirom, 2017.

(PSEUDO-)ARISTOTLE, Physiognomics în idem, Minor works. With an English translation by W. S. Hett, Harvard University Press, 1960.

DELLA PORTA, GIOVAN' BATTISTA (GIAMBATTISTA), Della Fisionomia dell'huomo Libri Sei, Venezia, 1644.

DU MOULIN, ANTOINE, Physionomie naturelle, Lyon, 1550.

ISIDOR DE SEVILLA, Etimologii, XI-XII. Ediție bilingvă, îngrijită, traducere din limba latină, studiu introductiv, cronologie și note de Anca Crivăț, Iași, Ed. Polirom, 2014.

LAVATER, Jean Gaspard [Johann Caspar], L'art de connaître les hommes par la physionomie, Paris, 1820.

Idem, Essai sur la Physiognomie destiné à faire connoître l'homme et à le faire aimer, La Haye ; s. a.

MOURAD, Youssef, La physiognomonie arabe et le „Kitab al-Firasa” de Fakhr al-Din al-Razi, Paris, Librairie Orientaliste Paul Geuthner, 1939.

PLATON, Timaios în idem, Opere complete, IV. Ediție îngrijită de Petru Creția, Constantin Noica și Cătălin Partenie, București, Humanitas, 2004, p. 274374.

SCOTUS, MICHAEL, Liber physiognomiae, s. I., s. a.
 Scriptorum Physiognomici Graeci et Latini, vol. I-II. Edidit Richard Foerster, Bibliotheca Scriptorum Garecorum et Romanorum Teubneriana, Lipsiae, In aedibus B. G. Teubneri, 1893.
 SWAIN, Simon (editor), Seeing the Face, Seeing the Soul. Polemon's „Physiognomy” from Classical Antiquity to Medieval Islam, Oxford University Press, 2007.

LITERATURĂ SECUNDARĂ

Sociologia și antropologia corpului

BĂRBULESCU, Constantin, Imaginarul corpului uman între cultura țărănească și cultura savantă (secolele XIX-XX), București, Editura Paideia, 2005.

COAKLEY, Sarah (editor), Religia și trupul. Traducere de Dan Șerban Sava, București, Editura Univers, 2003. 4

CORBIN, Alain, COURTINE, Jean-Jacques, VIGARELLO, Georges (coord.), Istoria corpului I. De la Renaștere la Secolul Luminilor. Volum coordonat de Georges Vigarello ; II. De la Revoluția Franceză la Primul Război Mondial; III. Mutațiile privirii. Secolul XX.

Traducere din limba franceză de Simona Manolache, Gina Puică, Mihaela Arnat, Muguraș Constantinescu, Camelia Biholaru, Cristina Drahta, Giuliano Sfichi, București, Grupul Editorial Art, 2008-2009.

CHABEL, Malek, Le corps en Islam, Paris, P. U. F., 1984.

DOUGLAS, Mary, Natural symbols. Explorations in cosmology, London, Barrie & Rockliff, 1970.

DOUGLAS, Mary, Purity and Danger. An Analysis of Concept of Pollution and Taboo, Routledge, London and New York, 20089 .

LE BRETON, David, Antropologia corpului și modernitatea. Traducere de Doina Lică, Timișoara, Editura Amarcord, 2002.

LE BRETON, David, La sociologie du corps, Paris, P. U. F., 2004 5 (coll. „Que sais-je?”).

LORENZ, Maren, Leibhaftige Vergangenheit. Einführung in die Körpergeschichte, Ed. Diskord, Tübingen, 2000.

ORDIONI, Natacha, Corps et société, Paris, Ellipses, 2007.

PLATON, Alexandru-Florin, Între „natură” și „cultură”. Repere contemporane în socioantropologia corpului în vol. In media res. Studii de istorie culturală. Volum editat de Andi Mihalache și Adrian Cioflâncă, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2007, p. 11-21.

PLATON, Alexandru-Florin, „Corpul politic” în cultura europeană. Din Evul Mediu pînă în epoca modernă, Iași, Ed. Polirom, 2017.

Studii despre fiziognomonia antică și medievală

AGRIMI, Jole, Fisiognomica e „Scolastica”, „Micrologus”. Natura, scienze e società medievali. Nature, Science and Medieval Societies, I, 1993, p. 235-273.

ARATA, Luigi, I due trattati di „Physiognomica” attribuiti ad Aristotele, „Rivista di cultura classica e medioevale”, Vol. 51, No. 1 (Gennaio-Giugno 2009), p. 11-37.

EVANS, Elisabeth C., The Study of Physiognomy in the Second Century A.D., „Transactions and Proceedings of the American Philological Association”, Vol. 72 (1941), p. 96-108.

Idem, Galen the Physician as Physiognomist, „Transactions and Proceedings of the American Philological Association”, Vol. 76 (1945), p. 287-298.

JACQUART, Danielle, La physiognomonie à l'époque de de Frédéric II : le traité de Michel Scot, „Micrologus”. Natura, scienze e società medievali. Nature, Science and Medieval Societies, II, 1994, p. 19-39.

KLEMM, Matthew, ROBERT, Aurélien, Les complexions vertueuses: la physiologie des vertus dans l'anthropologie médicale de Pietro d'Abano, „Médiévales”, n. 63/2012, p.59-74. 5

MACDONALD, Katherine, Humanistic Self-Representation in Giovan Battista Della Porta's „Della Fisionomia Dell'Uomo”: Antecedents and Innovations, „The Sixteenth Century Journal”. The Journal of Early Modern Studies, vol. 36, n. 2 (2005), p. 397-414.

MACLEAN, Ian, The Logic of Physiognomy in the Late Renaissance, „Early Science and Medecine”, 16 (2011), p. 275-295.

9. Coroborarea conținutului disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității, asociațiilor profesionale și angajatorilor reprezentativi din domeniul aferent programului

În urma audierii acestui curs, studenții își vor dezvolta capacitățile cognitive (vor avea o perspectivă de ansamblu asupra istoricității fiziognomiei, vor dobîndi abilități retorice (vor ști să facă prezentarea sintetică și coerentă a unui subiect) și de scriere (vor ști să întocmească un text științific), vor și să analizeze critic documentele istorice.

10. Evaluare

10.1 Evaluare continuă		Pondere (min. 30%)		50
Curs	Forma de evaluare	Verificare orală		
	Pondere	50		
	Nepromovarea Evaluării continue determină nepromovarea Evaluării finale	Nu		
Metode de evaluare	Detalii	Pondere	cu reexaminare	
	Test	50	Nu	

		Test	50	Nu
Seminar / Laborator	Forma de evaluare		Verificare orală	
	Pondere		50	
	Nepromovarea Evaluării continue determină nepromovarea Evaluării finale			
	Metode de evaluare	Detalii	Pondere	cu reexaminare
Referat		50	Nu	
Prezentare de carte		50	Nu	

10.2 Evaluare finală	Pondere (max. 70%)	50
	Forma de evaluare	Verificare scrisă finală

10.3 Mențiuni (situații speciale în evaluare)	

10.4 Standard minim de performanță	

Data completării,

**Titular de curs,
Prof. Dr. ALEXANDRU FLORIN PLATON**

**Titular de seminar,
Prof. Dr. ALEXANDRU FLORIN PLATON**

Data avizării în departament,

**Director de departament,
Conf. Dr. ADRIAN VITALARU**